

temmelig haard, graagrøn Kalksten med talrige, endnu ikke nærmere bestemte Forsteninger; *Crania tuberculata* NILSS. tør vel regnes for den hyppigste af disse. Karakteriserende synes endvidere Forekomsten af talrige, 0.5—1 mm store, stærkt glinsende, ellipsoideformede brunlige Smaalegerner at være. Undertiden findes Brudstykker af sorte, oprindelig porøse Legemer, der tydelig ere Knogler.

Det lykkedes cand. polyt. C. E. AAGAARD, i nogle af ham fundne Stykker, at udpræparere enkelte saadanne forholdsvis store Knogle-Partier, som Prof. DAMES velvilligt overtog Bestemmelsen af, med det i ovenstaaende angivne Resultat.

Hvad Stenartens Alder angaar, er den yngre end Saltholmskalken, med hvilken man hyppigt ser den danne Kontakt i Blokkene; nøjere Angivelse af Alderen tillader den endnu ufuldstændige Bearbejdelse af Forsteningerne ikke.

Red.

K. J. V. STEENSTRUP: Jordskælvsspalter?

Jordskælvne i den historiske Tid ere saa sjeldne her i Landet at det er forstaaeligt, at deres Virkninger, Spalter og Forskydninger i Jordbunden kun sjældent ere paaviste. FORCHHAMMER¹⁾ omtaler dog, efter Kammerraad ANDRESEN at der ved Gramstrup²⁾ ved Vestervig i Thy efter Jordskælvet den 3. April 1841 saas en 1—2 Tommer bred Spalte, der maa antages³⁾ at være dannet ved dette Jordskælv. Spaltens Vægge vare saa glatte som om de vare skaarne med en Kniv, men medens dens Aabning kun var ringe, angives den vertikale Forskydning at have været betydeligere, nemlig 1—1.5 Fod.

Dr. H. H. REUSCH omtaler flere Steder⁴⁾ Spalter i fast Fjeld i Norge, som han antager ere dannede ved Jordskælv.

I de senere Aar har jeg flere Steder i Vendsyssel set Spalter i diluviale eller sen-glaciale Sand- og Gruslag, der ere saaledes fyldte fra oven, at jeg kun kan tænke mig dem dannede ved

¹⁾ Saml. til Jydsk Hist. og Topografi 2. S. 222.

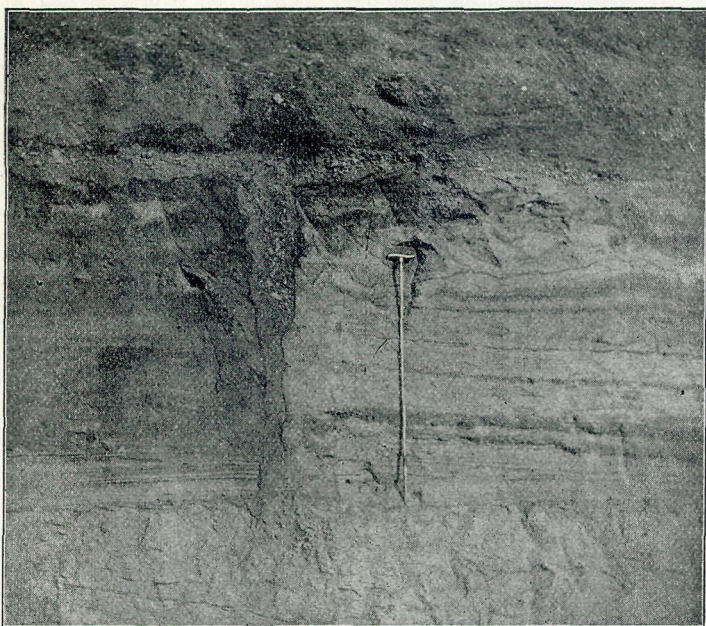
²⁾ Kgl. D. Vid. Selsk. Oversigter. 1842. S. LIX.

³⁾ Danmarks illustr. Almanak 1858. S. 84.

⁴⁾ Christiania Vidensk. Selsk. Forhdl. 1874 S. 275, og 1896 Nr. 2, S. 24. Nyt. Mag. f. Naturv. Bd. 22 1877. S. 208.

Jordskælv, eller i al Fald ved mekanisk Forskydning i Jordoverfladen.

Hosstaaende Afbildning viser en saadan Spalte i et havstoklignende, noget gruset Sandlag, der i en Højde af 55 m. (ved 175' Kurven) findes paa Højlandets Nordrand Vest for Frederikshavn, og som nær Gaarden Dal er blevet blottet i Veien mellem Frederikshavn og Flade. Nederst ses stærkt bøjede

(contortede) Lag af fint Diluvialsand, derover, med en skarp Grænse, det, i Forhold til Terrainet, aflejrede grove grusede Sandlag, der er c. 1.3 Meter mægtigt; øverst et Lag af lignende Beskaffenhed og Mægtighed, men hvis Lagdeling kun er svagt udpræget, og delvis absorberet af Muldlaget. Foruden den her afbildede var der flere Spalter; de gennemskar alle det midterste Lag og endte som fine Revner i det underliggende contortede Sandlag.

Som Figuren viser sænker de overliggende Grus og Sandlag sig buformigt ned i Spalten og udfylder den. Op gennem

det øverste Lag kunne Spalterne ikke forfølges, saa man maa antage, at de ere fremkomne før dette dannedes.

En Spaltdannelse af samme Beskaffenhed har jeg set ved Gaarden Pugborg i Albæk Sogn SV. for Sæby. Ogsaa her fandtes den i en antagelig senglacial Havstokdannelse, men denne laa her betydeligt lavere end den foregaaende, nemlig paa 28 m. (90' Kurven). Profilet i Grusgraven var c. 1.5 m. højt, nederst tætpakket Grus og Sten, derover et c. 0.5 m. tykt Lag af stenet Sand med discordant Leiring og øverst et Lag af samme Mægtighed, bestaaende af Sten og Sand. Dette øverste Lag var gennem en c. 10—15 cm. bred Spalte trængt ned gennem de to underliggende Lag.

Et fuldstændigt lignende Forhold fandtes endelig c. 6 km. Nord for dette Sted, ved Gaarden Slyngborg. Havstokdannelsen ligger her paa 80 m. (ved 125' Kurven) og en af Spalterne var for oven henimod 1 m. bred og gik lige op til Muldlaget.

I Diluvialsandlag har jeg to Steder i Nærheden af Brønderslev Station set Spalter, der vare fyldte med Smaasten og Sand fra et overliggende moræneagtigt, men af Mulden absorberet Lag. Det ene Sted var i en Sandgrav ved Gaarden Ør. Gjerndrup og det andet i den bekjendte store Grusgrav ved Gaarden Thorsmark. Begge Steder vare Spalterne mellem 20—40 cm. brede og endte umiddelbart i Muldlaget.

Nogen fælles Retning for alle disse Spalter har jeg ikke iagttaget, uden forsaavidt som Spalter i samme Grav syntes at være parallelle; lige saa lidt har jeg hos nogen af dem iagttaget en Forskydning i vertikal Retning.